

CSALÁDI KÖR

SZÉPIRODALMI HETILAP

SZERKESZTI ÉS KIADJA:

KONCZ ÁKOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „

Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debreczen, Kossuth-utca 14. sz.

Kérdések és feleletek.

Festőnek. Corregio *Utolsó angyalát*-t I. Ferenc francia király árverésen vette meg 20,000 tallérért. A képet azután Margit nővérének ajándékozta. Hosszu idő múlva a remek darab XV. Lajos udvarába került, de a francia forradalom alatt nyoma veszett.

— **Ilonkának.** A nő boldogságának titka abban áll, hogy *tudjon* boldog lenni. A nő kopár mezőkön is talál virágot. Higgye meg, hogy még a lemondásban is van sok boldogság... Igaz, hogy ezt csak a magasabb lelkek érzik s a Gondviselés ezt a boldogító érzést kárpótlásul adta szenvedéseikért.

— **Irisznek.** A legtöbb nőnek egész élete e három szóból áll: *szeretett, szenvedett és meghalt.* Tengerek lennének azon könnyekből, melyek kihullottak a teremtés *Évájától Mária Antoniettig*, ki férjét a vérpadra kísérte. A nők érzésteljesebbek s azért nekik több jutott az élet töviseiből, kevesebb virágaiból. A nő még legboldogabb napjaiban is szenved, s leg többje egy kevés boldogságot tengerbánattal fizet meg. Éppen azért kell a nőt *önállóvá* nevelni s arra képesíteni, hogy tudásával, ügyességével tarthassa fenn magát s ne legyen kénytelen a megélhetés gondjai elől okvetlenül *férjhez* menni. Sokat, nagyon sokat lehetne írni e tárgyról, de itt, e helyen azt nem tehetjük. Legközelebb egy hosszabb cikkelyben lapunk szerkesztője bőven fog szólni a feladott témáról.

— **Humorista.** Nem tudunk ítéletet mondani a dologról, mert nem ismerjük sem a szereplő egyéneket, sem az okot, mely a vitát előidézte. Annyit azonban már is jelzünk, hogy az efféle dolgokba mélyebben beavatkozni nemcsak kellemetlen, de veszélyes is.

— **Margitnak.** A *szellemidézés-t* nem ajánljuk mert idegessé teszi s ha, mint írja, gyöngye szervezetü, úgy reá nézve az veszélyes is lehet. Egyébiránt ne higgyen az *ezüstforint* sétálásába, se az asztalka kopogásába.

— **Kívánsi.** Az idill-kép a tájképnek egy faja, mely nem csupán a tájéket, hanem abban embereket és állatokat is ábrázol, de úgy, hogy a három közül egyik sem uralkodó eleme az ábrázolásnak, hanem mind a három összhangban van egymással. Más szóval, ha az ábrázolás a jelzett sajátosságánál fogva sem tájkép, sem állatkép, sem életkép, akkor idill-kép, mely a természetet mesterkéletlenül állítja elének.

— **Griezinek.** Vannak pillanatok, melyekben el- feledkezünk még azokról is, a kik szeretnek bennünket. Na de ezen most nem csodálkozunk, mert ebben a hidegben nehéz *repülni.*

— **A kis Erzsóknak.** Ilona néni azt üzeni, hogy a jövő számban szép mesét mond a Fidiről. A Fidi különben mióta utolszór látta, sokat tanult s ma-holnap tudós lesz belőle.

— **Ilona Margitnak.** Páczolás nélkül is lehet vadkacsát elkészíteni oly formán, hogy a vadkacsát szalonnával megspékkeljük, megsózzuk és egy már meleg lábasba zsirt teszünk s a kacsát ráhelyezzük. Töltünk aztán rá egy fél pohár jó borecetet, egy pohárnyi vizet, citromhéjat, fekete borsot, vöröshagymát s néhány babérlevelet. Mindezzel pároljuk a kacsát s midőn már leve elpárolt, megsütjük szép pirosra. Ez alatt egy kis világos rántást készítvén, kevés vízzel feleresztjük, elégséges jó tejfelt és citromlevet teszünk bele s ha felforr, ráöntjük a felvagdalt pecsenyét.

1. **Gabikának.** A kért almás tészta talán ez lesz. 15 kis, vagy 8 nagy almát meghámozva apróra kell vagdálni, cukorral péppé főzni, mikor kihült 4 tojás sárgája, 6 dk. finomra tört hámozott mandula, 10 dk. tört cukor és fél zsemle morzsával és a ki szereti kevés citronáddal apróra vágva jó félórát keverni, végül hozzáadva a 4 tojás habját, írósvajjal kikent, szitált zsemlemorzsával meghintett formában háromnegyed óráig a sütőben tartva megsütni, forrón kitalálni és cukorral behintve feltálatni.

2. **Vegyes krém.** 3 tojás sárgájából, 12 dk. vaniliás cukorból jó sűrű tejjel vastag crémet kell főzni és szitán áttörni. Mindaddig keverni míg kihült. Ez alatt 4 deczi legsűrűbb tejszínből kemény habot verünk, 10 dk. vaniliás cukrot adunk hozzá és a kihült crémmel összekeverjük, hozzáadva még 4 lap gelatint és 4 dk. apróra vagdalt citronádot, 4 dk. rumban megáztatott mazsolát is. Ekkor a krémes formába a krémből néhány kanállal teszünk, erre egy sor finom friss piskótát és ismét crémet felváltva, míg a krém tart. Ekkor jégre állítva, pár óra múlva kitaláljuk.

— **Bakfisnek.** Kedves levele sok aranyigazságot tartalmaz, de ezen igazságokat az életben csak elvétve találjuk fel. Üzze el lelkéről a borot és igyekezzék a multnak még emlékét is elfeledni. Az ön fájdalom kétségkívül nagy és jogos, de az életben még nagyobb fájdalmakat is kénytelen lesz eltűrni. Ha az az illető ur csakugyan komoly szándékkal közeledett volna önhöz, akkor az a rövid távollét nem változtatott volna érzelmein. Ne is gondoljon rá s legyen büszke, arra, hogy nőnek születet. A kinek olyan aranyos szíve van, az számíthat még boldog napokra.

— **Színházlátogató.** A kért szöveg *Halévy* Cyprusi királynőjé-be van, s így kezdődik: Van egy karom védni, egy szívem szeretni... A darab régen lekerült a repertoárról. Második kérdésére azt feleljük, hogy *Coriolan*-ban *Laborfalvi Róza*, *Jókai* első felesége már az ötvenes években játszta *Volumnia* szerepét.

— **S. G.** Annyit mi is hallottunk, hogy *Komjáthy* Milanóba készül, hogy azonban e hír meny-nyiben való, azt most nem mondhatjuk meg, mert *Komjáthy* még nem nyilatkozott.

Báli toilettek
 tisztítása

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik

Debreczen, Széchenyi-uteza 42.

Kardos László

Kossuth-utca.

A kézműipar remek készítményeivel gazdagon berendezett raktárai megtekintésére hívja meg a n. é. közönséget.

Különlegességek:

Színes szelű és fehér zsebkendők. Kávés terítékek. Ajouras atlasz étkezőletetek. Bársony himzett asztalterítők és mint újdonság Zongora terítők.

Alapítottatott 1805.

Csáthy Ferencz

bel- és külföldi könyv-, zenemű- és papírkereskedése Debreczenben (Nagytemplom mellett.) 10 ezer kötetből álló magyar és német kölesönkönyvtár.

Uj kávéház!

DEBRECZENBEN, (Bankpalota.)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a „Corso“-kávéházat átvettem és azt

„ELITE“ kávéház

czim alatt megnyitottam.

Főtörekvésem leendő, hogy a n. é. közönség kellemes, szolid s legolcsóbb szórakozó helyet találhasson. Kitűnő borokat, hideg ételeket a lehető legolcsóbban számítok. Billiárd pénz a legolcsóbb egész Debreczenben.

A n. é. közönség szives pártfogásáért esedezem.

Kiváló tisztelettel: Schwartz Béla kávé.

Sokan győződtek meg már arról, hogy

BUTOROK

szilárd és modern kivitelben legolcsóbban

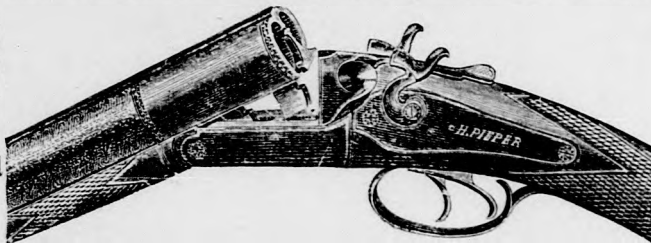
Zátorszky István

24 év óta fennálló dusan és izlésesen berendezett butorraktárában vásárolhatók.

DEBRECZEN, Széchenyi-utca

Szücs Károly Özvegye

fegyverműves és fegyverraktára Debreczen, Széchenyi-utca (kistemplom mellett).

Ajánl mindennemű löfegyvereket és revolvert, melyek löképessegéért teljes felelősséget vállal; ugyszintén mindenféle vadászszerelevények raktáron tartatnak. Javitások gyorsan, szakszerűen és jutányosan teljesítenek. Vidéki megrendelések legnagyobb pontossággal eszközölnetnek.

Mindennemű töltények készítése elvállaltatik. * Használt fegyverek becseréltetnek.

MIHALOVITS I.

GYÓGYSZERTÁRA A „KIGYÓ“-HOZ. DEBRECZENBEN.

Harmat-Créme a legjobb arezszépitő és bőrpoló kenőes.

A „Harmat-Créme“ egy teljesen ártalmatlan (ólom- és higanymentes) nem zsirozó, habszerű szépitő-szer, mely a bőrre kenve, annak üdeséget, lágyaságot, finomságot, szép hamasságot kölcsönöz s hosszú időre megóvja az arcot a megráncosodástól. A bőrbe teljesen felszívódván, nem hagy annak felületén semmi zsirosságot, minél fogva nappal is használható. Nem teszi fényessé az arcot, de fehériti azt. Ennél fogva felülmul minden készítményt. Kiváló eredménytel használható a bőr minden tisztátalanságainál, minők a vörösség, májfolt, sömör, szeplő, apró pattanások, bőrtakák, mitesselek, továbbá jól használ bőrrepedéseknél, hámlásnál, valamint napégte vagy szélkifujta arcznál és kéznél.

A „Harmat-Créme“ használatánál az arcz szépsége, ifjuságot jellemző hamvassága, síkos puhasága, üdesége igen-igen sokáig megőrizhető, anélkül, hogy az a szervezetre legesekélyebb káros befolyást gyakorolna.

1 tégely ára 1 kor. — Hozzávaló „Harmat-szappan“ 1 drb 25 kr.

Dusan felszerelt raktár mindennemű bel- és külföldi gyógyszer-különlegességekből.

Kertészet és tejjgazdaság

terményeinek elárusítására

az „ARANY-BIKA“ szállóban

üzletet nyitott.

Báli csokrok, alkalmi koszoruk,

mindennemű

élő és szárított virágok

nagyválasztékban s jutányos árban kaphatók.

Zöldségek, gyümölcsök, főzelékek stb.

Orvosi felügyelet alatt álló pasteurizált és sterilizált tehén tej

csecsemők részére.

Kiváló tisztelettel Dr. Szentpály.

A legszebb fényképek

az ujonnan berendezett

„Elite“ fényirdában

méltányos árak mellett készülnek

DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 81. SZ.

(Bankpalotával szemben.)

Nyomtatta a Csokonai-Nyomda Debreczenben.

** *Kiváncsi. Fata-Morgana*, a középkori lovagregények egyik alakja, aki Artus király nővére és Lancelot elutasított kedvese volt. A délibáb neve szintén fata morgana, mert a levegőben a tündérkastély látszik.

— *Olvasó. Magyarország nem volt, hanem lesz. Széchenyi István* gróf szállóigéje. Eredeti formájában a *Hitel* (1830) cz. könyv végső sora s így hangzik: »Sokan azt gondolják, Magyarország volt, én azt szeretem hinni: lesz.

— *Margit.* A hozzánk intézett kérdésre nem felelhetünk, mert ahány ház, annyi szokás. Méltóztassék a kérdést jobban megvilágítani s akkor talán tudunk egyben-másban tanácsot adni.

— *Sz. B.* Leányoknak egyáltalában nem szoktunk kezét csókolni, sőt idősebb férfi fiatal asszonyoknál is mellőzheti a kézcsókot. Ha egy nagyobb társaságba lépünk, csakis a háziasszonynak csókolunk kezét s a többi jelenlevő hölgyeket udvarias meghajlással köszöntjük.

— *Aggódó anya.* Egy kis türelemmel le lehet szoktatni a gyermeket az apróbb hibákról. Száz gyermek közül kilenczven leledzik az említett hibában és éppen azért Nagyságodnak nincs oka az aggodalomra.

— *Színházlátogató.* Sok igazat mond levelében, de helyütt-helyütt mégis elfogult. Elvégre is a színigazgató nem tehet arról, ha ebben az influenzás világban a színésznők és színészek egy része megbetegszik. Inkább rántson elő egy-egy ismert darabot, hogysen rekedt torkokat hallgassunk. A másik megjegyzésre is van válaszuk. *Komjáthy* társulatának több jeles tagja van s ha most nem is népszerű, lesz idő, midőn a fellegek újra szétoszlanak és az elismerés napfényes sugara újra körülveszi a direktort. — Leveléből látjuk, hogy ismeri álláspontunkat *Komjáthy* társulatával szemben. Mi a kritikában megtartottuk a mérséklet szabályait. Elismerjük a nagy tehetségeket, de a hibákra is rámutatunk. Egyébiránt méltóztassék elhinni, hogy bizonyos idő múlva a nagy közönség mindig valami újat kíván. Tapasztalták ezt *Valentin, Krecsányi, Leszkay, Tiszai* épp úgy, mint *Komjáthy* és tapasztalni fogja minden valószínűség szerint *Bölonyi* is, ha közénk jön. Kétségkívül azonban abban igaza van Önnek, hogy az igazgatónak sokat el kell hallgatni, sokat tűrni, az igazságos kritikát megszivlelni, a hiányokat pótolni, a repertoárt gondosan megválogatni és az egyes szerepköröket betölteni.

— *Balogh K.* Kérdésére, hogy hol lehet 1899-iki homoki tisztán kezelt asztali bort kapni értesítjük, hogy forduljon *Zoltay Lajos* segédlevéltárhoz (Péterfia 41. sz.), ki saját szőlőjében termett borát jutányosan árulja.

— *Hajnalka. Ilona* a következőkben közli Önnel a *dió-puding* készítését: egy félfont dió és egy negyedfont cukrot finomra kell törni s tíz tojás sárgájával egy óráig keverni, majd öt tojás habját közé kell vegyíteni, az egészet formába önteni s vízzel telt edénybe állítva a formát, lassu gőznél kifőzni. Ez meglévé, borból satót kell csinálni, a tésztát tálra kiborítani és leöntve a satóval, forrón betálatni.

— *Lyra* A kéredezett v rset Dalmady Győző írta 1863-ban. Teljes szövege ez :

Nő vagy s mégis, hogy nő lehess
Nem könnyü feladat ;
Föl kell fognod s átérzened
Nagy hivatásodat

És miben áll e hivatás ?
Kevés szó mondja ki :
A nőnek csak érezni kell,
És boldogítani.

Igy, csak így lesz igazi nő,
Ki mint nap száll le, föl,
Szétszórvá minden sugarát
És mégis tündököl.

— *Spanyol leány.* Cervantes utolsó munkája: *Persiles Sigismunda*. Don Quisote-ját madridi börtönében írta. Papirja nem lévén, bőszeletekre írt. Midőn egy spanyol urat sürgettek, hogy segítsen az írón, azt felelte: »Isten mentsen, hiszen szegénysége az, mely a világot gazdagítja.« Ugy látszik, hogy már abban az időben is azt tartották, hogy az *éhség a lángész dajkája*. Második kérdésére a következőkben felelünk: A híres *Necker* asszony *Buffonról*, ki érett korában bontogatta ki szárnyait a következőket írja: »Il ne voulaît pas qu' un homme fût entendre ce qu' il n'entendâit pas bu même, il ne voulaît rien ignorer de tout ce qu' il pouvaît savoir' dans quelque genre qi ce fût.« Magyarul: Nem akarta, hogy valaki értsen valamit, a mit ő maga nem értett, nem akart semmit, bármi lett legyen is, figyelmen kívül hagyni, a mit megtudhatott. E jellemző mondásból az tűnik ki, hogy az okos és emberismerő *Necker* asszony *Buffon* tehetségének kifejlődését a kíváncsiságnak és hiúságnak tulajdonította.

A jó háziasszony.

Piroska torta. 14 dk. héjas mandula, 14 dk. diót megőrölve. 28 dk. porcukor, 1 kávéskanál finomra darált kávé és 1 dk. reszelt csokoládét kimérünk. A cukrot 10 tojás sárgájával habzásig dörzsöljük. A 10 tojás fehérjét habbá verjük és a fenti dió, mandula stb. stb. hozzávegyítjük a már jól kidolgozott cukor, tojás sárgájához. Két egyforma tortalapon megsütjük és a következő töltelékkel megtöltjük. *Töltelék:* 6 kanál cukrot, 8 kanál jó erős feketekávéval és 6 tojás sárgájával sűrűre főzzük. Mialatt kissé hül, 28 dk. friss írós vajot habzásig keverünk és a krémmel összevegyítjük. A tortát megtöltve, vagy ebből hagyunk a bevonására vagy csokoládé-jéggel vonjuk be.

CSALÁDI KÖR

SZÉPIRODALMI HETILAP

Szerkeszti és kiadja:

KONCZ ÁKOS.

Munkatársak: Bakonyi Samu dr., Balogh Imre, Bartha Béla dr., Benedek János dr., Bársony István, Csiky Lajos, Csulak Lajos, Diesöfi József, Dóczy József, Drumár János, Ferenczy Gyula dr., Fluck Jolán, Gulvás István dr., Hajdu József, Hegyi Jenő, Ilyés Bálint, Jablonczay Kálmán, Járóssy Lajos, Kárem, Kardos Albert dr., Komlóssy Miklós, Koncz Ákosné, Könyves Tóth Kálmán, Krudy Gyula, Kun Béla, Lovassy Andor, Lovász János, Pallaghy Gyula, Rákosi Viktor (Sipulusz), Szávay Gyula, Szomaházy István, Tömörkény István, Tüdös János dr., Vargha Gyula dr., Vattay Géza, Vértessy Gyula, Vertesi Arnold, Zoltai Lajos.

Nőnevelés.

UNOS-UNTALAN halljuk a panaszokat, hogy a családi élet oltárán nem ég már oly tisztán a szeretet lángja, mint hajdan, midőn két egymást megértő szív a családi élet szent templomában kereste és találta fel az igaz boldogságot. A mai világ arról a férjről, ki napi munkája után családjá körében él, azt mondja: *papucskormány* alatt van és fájdalom, igen sok férfi oly gyöngé, hogy időnap előtt, nehogy barátai tovább is gunyolják — megkezdi a szabados életet, mely lassankint erkölcsi és anyagi romlásba dönti ugy őt, mint jobb sorsra érdemes családját.

Én azt hiszem, hogy minden művelt lelkű férfi elismeri a családi élet szentélyében a nő felsőbbbségét. Ilyen értelemben minden művelt és tiszta nézetű férfi papucskormány alatt áll, csak-hogy ez olyan kormány, mely alatt élni boldogság. Olyan kormány ez, melyben a szeretet viszi a kormánypálczát és olyan pálcza ez, mely — mint a mithoszbán — minden reggel újra kizöldül, mindennap új virágokat fakaszt és új, édes gyümölcsöket terem. Mert csak az a család boldog, hol a közös szeretet mellett az élet magasabb feladatai a nő és férj közt meg vannak osztva arányosan, hol mindegyik fél hűséges örömmel végzi a neki jutott teendőket, hol a nő nem fényüzési czikk, hanem olyan *kincs*, amit a magyar oly jellemzően és költőileg *hívestársnak*, *feleségnek* nevez.

Csakhogy erre nézve a nőnek is át kell hatva lenni azon magasztos hivatástól, mely neki osztályrészüll jutott s ezerszer jaj neki, ha megelégedését és boldogságát uttalan utakon keresi.

Erre a megelégedésre és boldogságra azonban *nevelni* kell a leánygyermeket. Egy egész

élet gondja szükséges e nagy cél elérésére s a jó anyának nem szabad e nemes munkában a féluton megállani, hanem nevelni, gondozni kell *szive, szeretete és szerelme virágát* annyi gonddal, amennyire csak egy utólérhetlen anyai szív képes.

Most két irányt látunk a nevelésben. E két irány külön-külön nem vezet célhoz, de ha egyesül a kettő, a jó anya fáradozásának jutalma leányának boldogsága lesz.

Az egyik anya pusztán jó gazdasszonyt akar leányából nevelni. Ez elég — ugymond — én sem tanultam többet s mégis szeret az uram most is épp ugy, mint mikor évekkkel ezelőtt szemembe mondta édes vallomását.

Ne feledjük azonban, hogy a világ a művelt nőktől ma már nemcsak gazdasszonyi ügyességet kíván s azért nagyon tévedne az, ki ötven év előtt szokásos nevelési elvek szerint nevelni gyermekét s nagyon hasonlítana ahhoz az egyszerű emberhez, ki *kalapjával akarta a napot eltakarni*...

A mai világ megkivánja, hogy a nő lelki tehetségeit műveljük. Csakis egy lelkileg művelt nő lehet férjének felvidítőja, gyermekeinek nevelője, férje terveinek osztályosa. Mert igaz és nemes gyönyör egy férfire nézve, ha napi szellemi munkájába elfáradva, nagy gondokkal küszködve estenden hazatérve egy olyan asszony várja, kinek lelki műveltsége meg tudja érteni férje bánatát és örömét, el tud vele beszélgetni a jövőről, megérti törekvését és nemes lelkének kisugárzó melegével eloszlatja a talán jelentkező borut férje homlokáról. Boldogság egy asszonyt birni, kinek gondolatai, eszméi vannak, ki tanácsot tud adni férjének, ki lelke üdeségével

kedvessé teszi az otthonot s ki maga is érzi, hogy férjét nemcsak szereti, de őt *érteni is tudja*. És éppen ezért, bármily tisztelettel vagyok is az ugynevezett *tüzzől pattant gazdasszonyok* iránt, azt tartom, hogy a mai világban ez az egyetlen erény önmagában nem lehet a *családi élet igaz boldogsága, az érző szív ideálja*.

Sok helyen azonban a lélek kiművelése helyett haszontalan külsőségekre fektetik a főgondot s nem arra törekszenek, hogy a fiatal szívek nemesedjenek, hanem, hogy a világnak kedvére tegyenek. A ferdén nevelt leányból sohasem lesz jó és gondos feleség, mert talán mindenre tanították ahelyett, hogy *gondolkodni és nemesen érezni* tanították volna első sorban.

A másik nevelési irány ellenben borzalommal fordul el még a gondolatától is annak, hogy a fiatal lányokat háziasságra szoktassa, minek aztán az a következése, hogy a férj vagyona nem gyarapodik, hanem pusztul. Ahol a ház urnöje a háztartás okos beosztásának titkát nem ismeri, ott a legszorgalmasabb férj is haszontalan keres. Az igazi művelt magyar nő nemcsak *lelkét* gondolzza, nemcsak szellemi ismereteit gyarapítja, hanem *konyháját* is szemmel kíséri. Nem ül ugyan napestig a konyhában, de intézkedik, utasítást ad s ha éppen úgy fordul, hogy nincs egy-két napig cselédje, maga is megfogja a dolog boldogabb végét és nem akad fel egykönnyen. Egy szorgalmas asszony mindenre ráér, dologra és mulatságra egyiránt. Aki azonban csak pipereasztalánál érzi jól magát, aki lealázónak tartja a gazdasszonykodást és házának vezetését, annak hajlékából hiányzani fog az az *összhang*, mely nélkül nincs *igazi jólét, meglegedés és boldogság*.

A lányokat is az életre kell nevelni, mert ki tudja, vajjon a leány színes álmai teljesülnek-e? Jöhet idő, midőn a sors kegyetlen kezekkel szaggatja szét illuzióit és nem váltja be ígérését. Mi lesz e könnyen bekövetkező szomorú napokban annak a nőnek sorsa, ki nem tanulta meg az élet és megélhetés tudományát? Nem mutatok rá a szomorú példákra, hisz naponkint látom azokat a boldogtalanokat, kik másképpen álmodták az életet...

A *munkásság* a nő legszebb ékessége, de nemcsak ékessége, hanem *védelme* is. Legyen

helyén a szíve, de házának anyagi vezetésében is ő legyen az *irányító*... A jó háziasszonynak nem kell durva munkát végezni, nem kell szakadatlanul csattogni-pattogni a háznál, de tudnia kell mindarról, ami az ő házánál történik...

Ha majd a nőnevelés e két elmondott irányt egyesíti és a leányokat a *valódi életnek* neveli, akkor talán kisebb lesz az ugynevezett *modern asszonyok* száma, de több lesz az *igazi nő*, ki felfogva magasztos hivatását, megállja helyét a szalonokban épp úgy, mint amily bölcsességgel és ügyességgel intézi házának belső ügyeit.

Tavaszi fagy.

Irtta: Morvay Zoltán.

(Vége.)

Mikor a füredi révbe értek, Blanka megint megjegyezte, de csak éppen azért, hogy mondjon valamit: — Milyen érdekes! Ez a csolnak magában uszott a vizen!...

Csernői rá sem figyelt a beszédére.

— Blankicza, — mondá, — most az ölembe fogom kivinni a partra, mert rossz helyen kötöttünk ki. Sáros az ut.

Felvette a szabadkozó kis lányt a karjára s vitte, mint a pelyhet.

A fiatal hölgy átfogta mind a két karjával a férfi erős nyakát és titokba megcsókolta a fülét...

— Hát elbir? — kérdezte s újra megcsókolta Csernőit.

Sötét volt, a hold még nem jött fel, különben is az ördámák a kiszállás nehézségeivel küzdöttek, mit sem vettek észre.

Csernői felnézett Blankára mosolyogva, a mint a partra vitte és magához szorította.

— Elbirom-é?... Tudja mit mond Szaboleska: Nem nehéz a virág, a maga ágának!... És vitte tovább.

A kis Hurr gyerek vészkiáltása hallatszott utánuk.

— Megállni!... Az aranyóráim a tóba esett!...

A hirlapíró még mindig az ölébe tartotta Blankát. Kaczagva kiáltott neki vissza:

— Dobj utána egy öt koronást, hogy ha esetleg elromlik, legyen miből megcsináltatni!...

Aztán felmentek a vendéglőbe.

Csernőit egy levél várta hazulról. Nem volt benne semmi ujság. A kollegák írták. Jelentettek neki és az egészség: után tudakozódtak. A levél egyik sarkában megismerte a szerényen meghuzódó kis Schwarcz riportere írását. Keveset írt. Csak ennyit:

Én pedig örvendezve jelenthetem Szerkesztő Ur, hogy a virágok, a mik azon a tavaszi éjszakán elfagytak, itt a szerkesztőség alatti kertben, immáron mind újra kinyiltak!... És az illatuktól szerelmes lesz az ember!...

Csernői mosolygott a kis poéta riportere jelentésén és a levelet zsebre téve önkénytelenül morgogta:

— Lám a kedves virágok, tehát nem haltak meg végkép!... Vagy ha meghaltak is, — újra feltámadtak!...

Aztán a társasághoz ment vacsorálni a vendéglőbe s hallgatták a cigánymuzsikát.

Éjfél felé a Hurr gyerek, a ki szerette a szörnyű híreket feltálatni, odament Csernőihez, a ki Blanka mellett ült és nem is a pezsgőtől, hanem a lányka tekintetétől volt becsipve.

— Kálmán, — sugta vaczogó fogakkal a hirlapró fülébe, — Kálmán, tudod mi az ujság?... Csernőinek jó kedve volt.

— Csak otthon vagyok hirlapíró! Itt nem kell a riportod!...

Atila ur megtántorodott, mert egy félóra óta az asztal végén, a hőst akarta adni Klári előtt és vizes pohárból itta a pezsgőt. Mozgott a föld a lába alatt, jobbnak látta leülni. Széket huzott Csernői mellé és úgy sugdosott a fülébe:

— Te, ne bolondozz, a volt feleségedet most fogták ki a tóból... A főpinczér ujságolta... Azé volt a magános csolnak!...

Blanka mosolyogva kocczintott Csernőivel.

— Mit sugdos magának Atila?...

Csernői nyugodtan ütötte a poharát a gróf-nőéhez.

— Nem értem tisztán, — mondá csöndes hangon. Csak éppen a tanulságot vonom le belőle...

— És mi az a tanulság?...

— Az? Csak ennyi: a rossznak, rossz a vége!... Azzal felhajtotta a pezsgős poharat.

* * *

A mult héten megfogott Wohlmeyer ur.

— Jó reggelt!

— Jó reggelt!

— Hol volt Wohlmeyer ur?

— Én? Hagyjon békét! Ennél a Csernőinél voltam! Na hallja! Ez az ember!...

— Meghalt?...

— Dehogy! Nagyon is él! Sőt egy kis kölyköt is nyomott az ölembe, a ki átkozottul visitott!...

— Pedig nem azért ment hozzá Wohlmeyer ur?...

— Bizony nem én! A rabló! Egy fél éve, hogy egy regénynyel bolondít. Felét már kinyomattam és a másik felét nem bírom kivájni tőle! Mióta a kis fia megszületett, egyáltalán nem dolgozik!... Pedig a közönség türelmetlen!...

— Tudom, Wohlmeyer ur! A közönség türelmetlen és csak ön türelmes! Óh, a kiadók végtelen türelemmel bírnak! Tudja mit?

— Mit?...

— Ne adjon honoráriumot Csernőinek, a miért boldog mer lenni!...

— Kell is annak már a pénz! Hiszen Galgóczy Blankát vette az el! Az apját meg a birka-királyt, egy negyedéve, hogy a guta megütötte! Gazdag ember az uram! Nem kell annak a pénz! Pedig egy tuczat novellát jól megfizetnék!...

— Boldog Csernői! Nem ír, pedig fizetnének érte! Lám én írok, örökké írok, a végtelenségig írok és soha egy fityinget sem kapok érte! ..

A tudós szerelme.

Önéletírás, melyet elkövet Gacsos Uszubu dr. medicinae et philosophiae.

Motto: „Amor est titillatio concomitante idea causae externae.”

Spinoza.

Ő épúgy hasonlított Cheops piramisához, mint én a nagy Napoleonhoz.

Napoleon ugyanis kistermetű vala s a piramis — nagy. Nekem azonfelül még karikalábaim is voltak, a mikkel a nagy Napoleon nem dicsekedhetett.

S neki is voltak némely részei, melyeket nélkülöznek a legsikerültebb építésű piramisok is.

Magasságaink 75 cmben különböztek — az ő előnyére.

Mi türés tagadás, egy forró nyár folyamán hatalmas titillatio ütött tanyát nervusaimban, a minék — héj! héj! — Ő volt az externa causa-ja.

De — tartsunk sort.

Légyotthon voltam. Julius 15-én, délután 7 h. 47 m. (csillagászati idő) tehát a naplemente 3 m. mulva várható vala. A hőmérő 25.4C°-ot mutatott — árnyékban. Csapadékra nem igen volt kilátás. A sötétzöld gesztenyelevelek Carbodyoxyd (CO₂) tartalma... de ha! — ő jön, ő érkezik, pontban 7 h. 49 m.-kor.

Óh! Ő nevelőnő vala és — Ludmilla s így bizonyosra lelete venni a pontosságot.

Én levetkezve minden földi salakot, menten lábaihoz borultam az angyalnak.

Isteni nézőkre méltó látvány lehetett.

Egy angyal, a ki áll — s én, ki előtte térdelék.

Igy érzelegtünk néhány pillanatig, elmerülve az élvezet végtelen árijában s aztán ő törte meg a csendet.

— Óh, én Antoniusom! — jöjj és véd meg a te Cleopátrádat, mert mendemondás szoknak éles nyilai szúródnak az ő szívébe.

Fölkeltem. Eröm egy határtalanul hatványozódó sor alakját kezdé ölteni, melynek *limese* — érzém a ∞ leend.

— Idejőjjön hát az a világ, a ki beszélni mer!

És óh! — ő mosolygott Könnyárban uszó szemein mily bájosan verődtek vissza a nap elkésett sugarai; mik ahoz a lapos-homoru üveggömbön visszaverődő Newton-féle szingyűrük!

— Igen! — folytató a felindult angyal, — a szakácsné is meg a szobalány is már azt kezdi beszélni, hogy a nevelőné így meg a nevelőné úgy!... azzal az Izéék csámpás nevelőjével...

— Csámpás?! — riadtam fel sötéten. — No jó! De ne legyek én Antonius s ne légy te Cleopatra, ha el nem hallgatjuk e szernyes világot. Ezennel törvényt teszek: mátol kezdve öt hétig, míg az uj kaiserkabátom készen nem lesz, tehát míg nyilvános eljegyzésünk meg nem történhetik Isten és világ előtt, addig ne lássuk egymást! Nem! Egy Sonderblitzhausen Ludmillára ne mondja senki, hogy egy... egy férfi jár utánna! Még akkor se, ha az a férfi egy Gacsos Uszubu dr. medicinae et philosophiae.

Igy beszéltünk hosszan, élvezetesen, zavartalanul, csak egy-egy vásott utczagyerkőcz huzta meg olykor frakkomnak a kert rácsa között véletlenül kilógó szárnyát. (Mindannyiszor megfedtettem őket.)

Elváltunk! — 5 hétre! Óh 5 egész hétre! 3.024.000 mp-re (CGS).

E naptól kezdve jegyzőkönyvemben következő feljegyzések találhatnak:

Jul. 28. Ludmillával 13 nap óta nem beszéltem. Még 1.900,800 mp van hátra. Mily üres a világ! A Kaiserkabát megrendeléséhez az előkészületeket megtettem.

Jul. 31. Nem jegyzem többé a mpeket. Ludmillával egy hosszú, vékony ficzkót láttam beszélni. Ők nem láttak engem. Mosolyogtak. Keblemben harag dul.

Aug. 5. Az idő telik. A kabátot holnap akartam megrendelni. Ludmilla s a sápadt fiu gyakran beszélnek együtt. Beszédjükből ezt a szót véltem kivenni: csámpás... Haragom nő.

Aug. 10. Keblemben az Aetna tüze tombol.

Aug. 11. A belső tűz kitért. Felrobbantam. Ő a sápadt ficzkóval... megszökött. (Pedig már csak 777,520 mp volt hátra.) Vége mindennek. Kabát megrendeléséről lemondtam.

Mint a centrifugális erő által kilódított parittyakő, repültem ki a városból e rémhir után.

— Esmélni kezdtem.

— Ugy van! Gyakran olvastam; csalódott szerelmesnek utaznia kell, hogy szórakozzék; verset kell írnia, hogy enyhüljön szívének kínzó fájdalma.

— Utazni fogok, verset fogok írni.

— Összepakoltam rögtön. Plédemet nyakam közé, sétatotomat kezembe s ki — ki a vígasztaló világba...

Jó sorsom egy idilli jelenetről gondoskodott számomra, melyet is csalódott szerelmes tollamra méltónak ítélvén, megverseltem, a mint következik:

Augusztus havában, tizenharmad éjjel,
Mikor kék egünkön meteorraj déllel,
Elfordult már a föld elliptikus útján,
Végtelen vonalát egy nappal megnyujtván;
A holdnak visszfénye feltört a határon...
Lejebb volt még maga, de a törés — törvény
— *Sinus viszony* — szerint már szemünkbe törvén,
Akkor történt mondom, hogy egy szép leányka
Korsóját merité faluvégi kutba.
H₂O mindjárt, Calcium is benne
Hydraulikus uton korsójába méne.
De rosszul számított a kicsike, mert a
Kötél feszerejét pontosan nem tudta,
S bár a *g* gyorsulás a mélyen kevesebb,
A kötélt elszakadt, a korsó leesett...
Én ott álltam s láttam, ő sóhajtván kérdi:
Hogy eshetett ez meg? s hogy vehetném én ki?
g az oka, mondék, s *Newton*, *Kepler* szintén,
Hogy ő ezt nem érti, megvallta őszintén.
S hogy segítsünk rajta? Az nem könnyű lássa,
Archimedes-elvnek vagyon itt hatása,
Jó cserép a korsó, fajsulya több mint egy
Sajnos eredménykép ezért fenékre megy.
Vízozlop nyugszik rajt, nyomása *phq*,
Melyhez még a felső légnyomás is járul.
Lelkem jó galambom, hagyja ott, legjobb lesz,
Mert... mert... mert a versírás éngem tönkretezz!

Itt abban hagytam a poétázást, mivel szörnyen kezdtem izzadni.

Hiszen tanultam én, tanítottam is matematikát, fizikát, leíró és tájboncztant meg latinnyelvet, sőt uram bocsá! — görögöt is, — de mi az mind a versíráshoz! Kubikos talyicska a Gönczöl szekéréhez!

A pokolbéli ördögnek megesezt volna rajtam a szíve, ugy kimerültem.

— Óh! Sisiphusnál keményebben sujtolt szerencsétlenjei az emberi nemnek: szerelmesek, kik még verset is irtok!

Soha, soha, sohasem irok többé verset!

Csizmát varrok, vasat kalapálok, ólmot bányászok Szibéria jégszülte bércei közt, de... de verset nem irok.

Valóban, e férfas elhatározás helyreállította kedélyem megzavart egyensúlyát. Éreztem, hogy ez stabilis állapot.

Éreztem, hogy verset *nem* írni nagyobb gyönyör, mint a mekkora fájdalom szerelemben csalódnai.

Oh, Ludmilla! Nélküled soha meg nem izleltem volna e keserü pohárt.

De mégis, hála néked is, isteni Poézis, hisz néked köszönöm e lelki aequilibriumot, nélküled, — nélküled... de ne feszegessük a fatumnak bézárt ajtajait...

Könnyült kebellem lépdeltet tovább, vígan füttyörészve s közben pillangót, némely ritkább rovar és érdekesebb növényt gyűjtve, a miket még nem volt alkalmam növendékeimnek bemutatni. Ime egy rovar: A Téhelyröpüek osztályából, a futonczok családjából. *Cychnus coryacens*, Ormányos Lapátnok. Valóban: felső ajka három karéju; álla középen széles, csonka-fogu; teste hosszas; röptyüi feketék, ránczosak...

Mint fog ennek örülni Pista! Rajong a rovarokért. Genialis egy gyerek. Doktort nevelek belőle. S ez a *Cychnus coryacens* (Orm. Lap.) Remek példány! Ezt talán beküldöm a Nemzeti Muzeumba. Természetesen ajándékba. Egy Gacsos Uszubu nem fogad el pénzt effélékéért. A nevemet bizonyosan kinyomatják az adakozók közt. Meglehet a miniszter is köszönő leve... Szent isten! Mi ez?! Elestem.

Epen arra a gyönyörű példány *Cychnus Coryacensra*.

Éreztem, hogy valaki belém gabalyodott hosszú lábait kiszabadítván, hirtelen szökken át felettem s a következő pillanathban egy mázsányi puha terhet érzék zuhanni ég felé fordult hátamra.

(Uram ne hagyj! — ha ez is a versírás büntetése!)

Mozdulni se mertem. Behunytam szemeimet s a Hiszek egy latin szövegének szavait keresgéltem agyvelőm zugaiban. A kínos állapot nem tartott sokáig. A zuhanó test csakhamar hangot adott. Lármás, veszekedő, szitkozódó hangot, de a mely az én fülem előtt ékebben hangzott a Pythagoras-féle sphaerák zenéjénél

— Lu—u—ud—mi—i—illa?! — kiálték.

Ő előbb szedte össze magát mint én. (Tehette is, mert hiszen — ő volt felül.)

— Így kell-e téged látnom, óh nagy Napoleon? — szavalta Garay Jánossal.

(A lelkeskémnek már szokása volt, hogy felváltva adogatta nekem a helyzethez illő historiai neveket)

A ki pedig szaladt, az a hosszú, vékony, sápadt ficzko volt.

Mint Millikém mondá, miután összebékültünk, a pernahajdernek nem volt pénze s most már a lelkem Millikémnek se ki, se be, se enni, se inni... a szerelmeskedésből pedig bizony csak nem lehet megélni s ők már a szomszéd faluból jödögéltek ilyenformán, hogy hol az én Millikém hátul, hol a másik elől...

— Oh én imádott Mária Louizám! — zendültem föl aztán a szokatlan situációnak megfelelő accordokban, hogy is feledhetelek el egy hitvány *Cychnus coryacensért*, (Orm. Lap.)! Te az az enyém, én a tied, ásó-kapa választ el egymástól.

S így mentünk vissza B—s-be karonfogvást, éppen iskolából jövő tanítványainknak nem csekély épülésére, hatalmas örömiradalt támasztva közöttük.

P. Gy.

A fogházban

Írta: Jánosy Lajos.

Nagy időn keresztül ültem már az élet-tapasztalat paripáján, mely némely embert lépésben egyenes uton visz, a másikat meg elragadva árkon-bokron át, soha meg nem állva s meg nem pihenve. Az utóbbiakból kerülnek ki a nagykaliberű tapasztalt emberek. Semmi okom sincsen magamat nem a tapasztalt emberek közé sorozni, azonban a nagykaliberűség ellen élénken tiltakozom.

Mert hiszen az én paripám is veszett csökönőséggel meghurczolt már engem is a legfényesebb paloták és a faluvégi cigányputri közötti szürkeségben csaknem mindenhol. Vagy kétszer — lelketlen és ostoba hustömegtől megriadva — le is dobott, miközben meg-megrokkantam egy kicsit, de csak újból felkapaszkodtam rá, s más irányt véve haladtam tovább. Végre a csendes megelégedettség otthonát elérve, azon szilárd elhatározással szállottam le róla, hogy ezután már a tapasztalataimat legfelebb csak a feleségemen fogom öregbiteni, lévén az asszonyi szív örök rejtély és ujjabb-ujabb tapasztalatok szerzésére nemcsak legalkalmasabb, de erre mindig kínálkozó medium is. Azonban fájdalom: ember tervez, Isten végez!

Bár semmi kedvet sem éreztem hozzá, bizony nekem újból felkellett ülni száguldó paripámra s berontani rajta a törvényszék tekintetes fogházába, négy napi vendégszereplésre. Tessék elhinni, nem passzióból tettem, de elvégre is a legtöbb esetben mások szokták kényszeríteni az embert tapasztalatainak tárházát szaporítani.

Vendégszereplésem félelmetes bátorságomnak volt az okozata. Röviden szólva, általam máson és más által rajtam, hosszú lapos öldöklő szerszámmal folytonossági hiány okoztatott, s bár mi — mint ellenfelek — kölcsönösen beleegyeztünk abba, hogy a másikon nagyot ütünk, sőt a keserves játékhoz a segédek és orvosok képiben, néző közönséget is toboroztunk össze, — még pedig természetesen belépti díjak nélkül, mégis a tekintetes törvényszék ügybuzgóságunkat semmibe sem véve, alaposan megbüntettet érte bennünket.

Istenem, milyen áldásos is az olyan törvény, mely az ember életét beleegyezés ellenére is így védi; s ha már a végzetes tettet meg nem akadályozhatja, legalább az életben maradással bölcsen leszámol és jól megbünteti!

Mint említém, én négy napi államfogházat kaptam, de hogy az ellenfelem mennyit kapott, azt, eltekintve a súlyos természetű indiszkréziótól, még azért sem vagyok hajlandó elárulni, mivel tisztelt olvasó közönségemről szívesen feltételezem, hogy a kölcsönösség elvénél fogva csakis az én csekély személyem s nem egyszersmind ellenfelem iránt is, érdeklődik. Ilyen két kulacsosságot — távol a politika mezejétől — nekem nem is szabad feltételezni!

A négy napi államfogház eltöltésére csakhamar jelentkeznem kellett. Mielőtt azonban jelentkeztem volna, már előre elhatároztam, hogy ujjabb bünt fogok elkövetni. Nevezetesen, hogy fogságom türethetőbbé tétele végett, a kit csak lehetséges, meg fogok vesztegetni. Ezen sötét elhatározásomat azonban csak a legnagyobb titokban közlöm, félvén az ügyész urtól,

nehogy újra betaláljon kopertálni. El ne áruljanak neki kérem!

Fogságom előtt, de azután utánna is, most már azt gondolom: nem sok az a négy kis nap; de vendégszereplésem alatt tessék elhinni, mégis csak hosszúnak tetszett; nem úgy mint Réthy Laurának, a ki a négy napot kettővel még meg is toldotta! Igen ám, de kettőnk helyzete között nagy különbség van. Ő egy hálás közönség, én pedig egy szigorú ügyész előtt vendégszerepltem!

Hogy az idő nekem hosszúnak tetszett, onnan ered, mert élettapasztalatnak nevezett paripám, ilyen helyre csak most vágatott be először velem, s szeretném ha egyszersmind utoljára, mivel elvégre is teszük tudni, megélek én már bővebb tapasztalások szerzése nélkül is; az ilyenekből pedig kissé finnyás természetemnél fogva nem is kérnék soha.

Megvesztegetési vezéreszmémtől áthatva kopogtattam az ügyész ajtaján s már előre boldog voltam elgondolva, miként fog ez az ember most rögtön csapdámba kerülni. Ugyanis a mint beléptem hozzá, megvesztegetés céljából legszebb mosolyomat (azt a melyikkel feleségemet is sikerült annak idején meghódítani!) vettem elő s utánozhatatlan bájos hanglegyetéssel szólottam:

— Alázatos szolgálja, bátorkodtam megjelenni, ügyész ur!

Nagy meglepetésemre azonban a várt hatás nem következett be; az ügyész fanyar maradt és teljes komolysággal szólott:

— Nagyon helyesen, Isoráj ur, azonnal hívom a fogházfelügyelőt, addig tessék várakozni.

— Előre is tudatom azonban, hogy a fogházban rendet tartunk. Igen, igen Isoráj ur, rendet tartunk! már most átadom a büntetésének végrehajtására vonatkozó utasítást. Tanulmányozza át és ahoz tartsa ön magát, nehogy a törvénnyel szemben meggyűljék a baja. Ideje majd lesz hozzá odafönt elég!

Mig a villamos csengővel megidézett fogházfelügyelő megérkezett, azalatt az ügyész meg én különböző dolgot végeztünk. Ő megfogalmazta a nyílt parancsot, melylyel engem négy napi államfogház eltöltése végett a fogházfelügyelőnek átad, én meg első vesztegetési kísérletem kudarczán merengtem el. Mikor a fogházfelügyelő megérkezett, mindketten elkészültünk munkánkkal. Ő a parancscsal, én pedig a merengéssel.

— Átadom önnek Isoráj urat, — mondja az ügyész.

— Van szerencsém, Isoráj ur, tessék utánnam jönni!

(Óh, óh, neki szerencséje van; no nekem nincsen!)

Ezzel elindultunk. A felügyelő ur szíveskedett barátságosan vezetni, a mi abban nyilvánult, hogy miután én semmiképen sem akartam utánna kullogni (az előkelőség symboluma: köcsögkalap volt a fejemen), beérte azzal, hogy mellettem ment; azt azonban, hogy ő kövessen engem, — bármint törttettem is előre, — nem voltam képes keresztülvinni. Hiába, a fogház falain belül legnagyobb tekintélyű főveg az ő fehér sapkája, mely előtt reszketve emelkedik le a köcsögkalaptól kezdve mindenféle fejtakaró!

Magában a fogházban természetesen egyelőre alig tekinthettem szét, mert utitársam, kalauzum és rettegett felügyelőm mellőlem mindaddig nem tágitott, míg czellámba meg nem érkeztünk. Annyit azonban

már is konstatáltam, hogy belülről tekintve meglehetősen kalitkaszzerű kinézése van; elér benne, mint később hallottam, vagy százötven *jómadár!* Hogy pedig a jómadarak leugrás által magokban kárt ne tehessenek, arról mindenhol ügyesen alkalmazott dróthálózatok gondoskodnak.

Czellám a második emeleten volt s mint értesültem, egyéb alkalommal a fogházorvosnak rendelő, s a vallás szent áhitatát hirdető szent atyák és nagytiszteletű urak imakönyveinek raktárhelyiségeül szolgál. Az íróasztalon felhalmozott szent könyvek átvizsgálása után erről, míg a sarokban elhelyezett kis asztalka mediczinás üvegei után, amarról meg is győződtem.

— Ez lesz a fogoly ur szobája (fogoly és ur? no ez eddig elég szépen hangzik) — szólalt meg a felügyelő, — s azután — folytatá — figyelmeztetem..

— Mire?

— Ne szóljon közbe, kérem...

— Csak azt akarom mondani, ne fárasztja magát, mert az ügyész ur az utasítást már ugyis ideadta.

— Az mindegy! Nekem élőlőszóval is figyelmeztetnem kell önt, hogy helyiségét engedelmem nélkül el nem hagyhatja, hogy csendesen viselkedjék (no ez már teljesen felesleges volt: nem vagyok én színész, hogy egymagamban deklamáljak!) s általában a fogház szabályaihoz szigorúan alkalmazkodjék; délelőtt és délután egy-egy órát sétálhat a kertben. Az ablakon — mint láthatja — erős rostély van, a szökést hát meg se kísérelje; különben értesitem, hogy ezen helyiség a második emeleten van, s alul az ör töltött puskával örködik (no, ez már elég rosszul hangzik!). Végül tudatom fogoly urral, hogy a fogház könyvtárában erkölcsnemesítő olvasmányok vannak; azokat igénybe veheti, majd felküldöm a katalógust.

Ezen a végső ajánlaton igazán megdöbbenem. Uram Istenem, hát annyira el vagyok zülve, hogy az arczomon is látszik és erkölcsöm már nemesítésre szorul?! Ej, ej, mégsem hittem volna!

Megdöbbenésem azonban csak rövid ideig tartott. Bizonyosan megszokás ez a felügyelő úrnál s mindenkinek elmondja, — elmélkedtem. Utóvégre mint házas ember, nem is szabad magamat erkölcsstelennek tartani! Hiszen ez esetben első sorban a feleségem válnék Xantippéré s még szemem világát is veszélyeztetné.

Ámbár azon tudat, hogy mosolyommal az ügyész nem igen tudtam meghódítani, kissé lelőhasztott, de azért újból vezérelvemhez folyamodtam. Kivettem gyönyörű szivartárczámat (valamikor a régmúlt idők egyik érdekes delnőjétől kaptam és az alig múlt időben kifogástalan Tisza szivarokkal telítettem) és utánozhatatlan eleganciával kínáltam oda:

— Tessék rágyújtani, Felügyelő ur!

— Köszönöm, nem szivarozom, — volt az udvariasan elutasító válasz.

Ujabb kudarc! Teremtöm, itten talán szent fogadalmat tettek a mosolyok és szivarok ellen?

Zavaromból a fogházormester megérkezése mentett ki. A szivartügy feledve lőn, s mindkettőnk osztatlan figyelme erre a jeles férfiúra irányult.

— Örmester, átadom Isoráj államfogoly urat, — kezdte a felügyelő, — saját ágyneműt hoznak be részére s önönmagát élelmezi.

— Isten önnel, fogoly ur!

— Kérem, kérem egy szóra!

— Nos, mi a kívánsága?

— Szépen kérem, tessék az örmester urnak legálább megmondani, hány napig leszek itt tartva, ne hogy itt felejtsem.

— Ahoz az örmesternek semmi köze, — szóló sértődötten a felügyelő — ez csakis az én gondom és felelősségem; ön se törődjék uram hát velem!

Természetesen szégyenkezve hallgattam el. Micsoda vakmerőség is volt töllem, állami felügyelet alatt, szabadulásom idejével törödni?

A mint eltávozott a felügyelő, a gonosztevő teljes határozottságával, még felsüléseimmel sem törődve, gázoltam tovább a bűnben. Rögtön munkába vettem az örmestert.

Téli kabátom belső zsebéből előhuztam a már jobb napokat is látott, lapos tábori üvegemet, melynek ez alkalmából kivételesen ismét kijutott a jóból: tele volt jó Áron-féle konyakkal. Oda kínáltam:

— Tessék egy jót huzni, örmester ur!

— Köszönöm, soha sem iszom (hiszi a piczi!) — felelt ő — s miután a fogházba szeszes italt, bort kivéve, nem szabad behozni, ezennel lefoglalom s majd csak a büntetés kitöltése után adom vissza!

Ezzel minden hosszadalmas teketória nélkül kivette kezemből az üveget, én meg makogtam valamit, a mi ép' ugy lehetett mentegetődzés, mint pokolba kívánástéle is.

A fogházormester ezután nyájasan parancsoló módon lehiit magával újból a földszintre, az ő külön irodájába, hol bevett a gonosztevők közé. Törzslapot töltött ki rólam s számot adott. A 99-es számot kaptam. Bizonyosan a 99. számú igazi bűnös voltam s az utánnam jövő 100-ik lesz majd csak a megtért bűnös. Képzelem, milyen örömmel és ünnepséggel fogják majd fogadni!

Alig értem vissza most már minden kíséret nélkül czellámba, a kulcsár tisztelgését kellett fogadnom. Értesített, hogy ő végzi azon fontos hivatalt, melynek kötelességévé van téve, este rá és reggel visszafordítani a kulcsot.

Igen örvendtem és kérdém:

— Hány fogoly van jelenleg a fogházban?

— Nem tudom.

— Hány ór van állandóan poszton?

— Ne tessék ilyeneket kérdezni, — felelt gyanakvólag s menten állig begombolódzott.

Uram isten! hát csakugyan mindenki gonosztevőnek tart itten engem? Még a kulcsár bizalmát sem nyerhetem meg?

Felhagytam a kérdezősködéssel, e helyett egy pohár vizet kértem.

A kulcsár távozott s rövid idő múlva egy rabbal tért vissza, ki egy üveg friss vizet hozott be.

— Ez az ember fog Fogoly urra takarítani, — mutatta be a kulcsár, — bármikor szüksége lesz rá, csak tessék az örnek kiszólani!

Egészen megvigasztalódtam, mert a fiunak igen jó kinézése volt. No ezt már majd csak meghódítom magamnak!

Némi rakosgatás és rendezkedés után mindketten eltávoztak, én pedig a rabok ősi szokása szerint elkezdtem fel s alá járkálni, miközben mindent szemügyre vettem szobámban. Vizsgálódásomnak végeredményeképen jelenthetem, hogy meg voltam elégedve. Csak azokra az ostoba ablakokra (és korántsem tervezőjükre) haragudtam, melyeknek tetszett oly magasan elhelyezkedni, hogy csakis székre felállva néz-

hettem ki rajtuk. Egyszer-kétszer meg is tettem, de azután nem volt hozzá többé kedvem.

Egyedül szinte elszontyolodtam. Elképzelhetik önök, hogy nem is annyira bűnöm nagysága, mint inkább szabadságom elveszte felcst keseregtem, mert:

Ó ti, kiket a szerencse
Szabadsággal is tetéze,
Ti nem is gondolhatjátok,
Hogy a fogház milyen átok;
Ti, midőn szabadok vagytok
Másra békót szívesen raktok;
Minden szentet sorra szedtek
S korlátozásról sziszegtek
Meg sem gondolva, hogy oly nagy kincs
Mint a szabadság, csakugyan nincs!

Már az első órában agyonuntam magam, azon tudat, hogy fogoly vagyok, megbénított. Nem tudtam rendszeresen gondolkodni, még kevésbé dolgozni. Végre a matematika jött segítségemre. Ez az a kitünően száraz tantárgy, mely a figyelmet teljesen lekötve a lelki egyensúlyt mihamar helyreállítja. Tessék megpróbálni!

Kiszámítottam hány fél, negyed, hatod és nyolcadnapot, órát, fél és negyedórát, percet és másodpercet kell összesen fogságban eltöltenem.

Azonban ez sem tarthatott örökké. Mihamar elkészültem vele s így a matematika is elfogyott előlem, a miért bizonyosan megirigyel majd egy pár jófajta gymnazista, ha megtudja. Unalmamban azután még is csak a könyvekhez fanyalodtam, de bizony a szent áhitat ez alkalommal sehogy sem tudott hatalmába keríteni. Végre a gyomrom a delet sejtette, a mit én igen jó jelnek vettem.

Az ebéd nem is késett soká. Inas hiányában a szobalány (ez is csak avanszírozott!) hozta be. Ne tessék gyanuba fogni, mert nem eresztették ám be hozzám! Takarítómal küldték fel szobámba az ételt s míg elköltöttem a lánynak alant kellett várakozni.

A feleségem igen kitett magáért, valószínűleg azon való örömeben, hogy most nem dörögök odahaza. Őt tál ételt küldött be, meg egy csomó pogácsát. Egy tál ételt eltettem vacsorára, a pogácsát pedig vesztegetési czélokra. (Még mindig nem okultam eleget.)

Alkalom a délután folyamán ismét kínálkozott. Bejött hozzám a kulcsár körülnézni.

— Egyék barátom egy kis pogácsát!

— Köszönöm, nem kérek belőle!

— Már miért nem barátom?

— Nem szeretem a pogácsát, kérem, azután meg nem is vagyok éhes. Ajánlom magamat!

A mint kilépett elkaczagtam magam. Ejnyebe finyár ez az ur! Most már minden szégyenkezésem elmúlt. Szégyeljék magukat helyettem a mosolyom, a szivarom, a konyakom, meg pogácsám, ha nem tudtak croberungot csinálni.

Végre azonban valakit még is csak megtudtam vesztegetni. A takarítómat. Ez a jó fiu a pogácsák mellé a szivarokat, sőt a szivarvégeket is önzetlenül elfogadta, természetesen gondosan elrejtve mindeneiket, mielőtt czellámat elhagyta. Hála fejében azután elkezdett velem csendesen — nehogy kint az őr meghallja — beszélgetni.

— Neköm is olyan sorom vót, mint a tekénte-tös urnak.

— Hogy-hogy Sándor?

— Hát csak úgy, hogy én is főbe kollintottam valakit.

— Más az Sándor...

— Nem más az kérem! Egy kutya az, mert hallottam, hogy a tekénte-tös ur is csak verekedett.

— Igen, de az duellum volt Sándor.

— Midegy az kérem. Mink is duelláltunk, csak-hogy furkós botval, a mi nem is vág, csak üt, mégis három hónapot kaptam, a tekénte-tös ur meg csak négy napot; hát igazság ez?

— De mi rendesen kihivattuk egymást s úgy verekedtünk meg, Sándor!

— Én is megcsináltam a kihívást uram, mert mielőtt fűbe ütöttem vóna, annak rendje s módja szerint megütöttem a szoba gerendáját,

— Hát aztán még sem védte magát az ellenfele?

— Arra mán nem engedtem ám neki üdőt; gyorsabb vótam, mint ü.

A mint legjávában beszélgettünk, egyszerre csak minden kopogtatás nélkül betoppán hozzám a feleségem.

— Hát beeresztettek? — kérdém tőle a kölesös viszontlátási öröm lezajlása után.

— Be bizony drágám, csak-hogy elég nehezen ment.

— Valjon miért?

— Az ügyész ur borzasztó sok keresztkérdést adott. Eleinte nem akarta elhinni, hogy a feleséged vagyok. Lehetetlennek tartja, — mint mondá — hogy ilyen asszonynak mint én vagyok, olyan verekedő természetű férje legyen.

— Ugy látszik az ügyész hizelgett neked kicsikém...

— Lehet, de mikor megnyugtattam, hogy te odahaza sohasem verekszel, sőt nagyon is csendes ember vagy...

— Ohoh! csak nem árultál el?

— Meg kellett vallanom az igazat, különben nem juthattam volna be hozzád édesem.

— No az szép, már most mit gondolnak majd felőlem?

— Semmit babám, semmit! Legfeljebb azt, hogy te is rendes ember vagy s mint a többi jóra való ember, hallgat a felesége szavára. Látod, amint elárultam otthoni csendes magaviseletedet, azonnal elhitte, hogy a feleséged vagyok. Azt mondotta tréfásan, hogy ez a kinyilatkoztatás neki elég argumentum. — Így csak egy valódi feleség beszélhet, szólott s mosolyogva kiállította az engedélyt. Ki tudja lelkem, talán praxisból érzett?

Az a kis felleg, melyet az asszonynak szokimondása homlokomra vont, csakhamar elenyészett s vidáman beszélgettünk tovább. Jelenléte oázist képezett rabságom sivatagában. A külvilág és közöttem ő volt most az egyetlen összekötő kapocs; alig tudtam megválni tőle, mikor a válás percze megérkezett. Olyan jó kedvem támadt, hogy az asszonynyal még csináltakodtam is.

— Azért, mert bevagyok zárva, ne nagyon bizd el magad, — szólottam rejtélyes mosolylyal.

— Miért édesem?

— Utánad jöhet ám majd más látogató is.

— Ohó, a felől nyugodt vagyok. Érdekeimet az ügyész ur — mint tapasztaltam — nagyon is megvédelmezi. Te kópé, még mire nem gondolsz? Ide bizony be nem jut semmiféle hölgyike, mert a sok keresztkérdésbe okvetlenül belebukik. Jobb ha nem is töröd ilyesmiken azt a buksi fejedet.

Ezzel elváltunk.

Mikor kikísértem vettem csak észre, hogy a

fogházőrmester, a ki felkísérte, az ajtó előtt várakozik reá. Miután pedig ajtómon ide-oda elmozdítható pléhdarabbal fedett likacsos nyílás volt, melyen bárki betekinthezett megvizsgálni, mi történik odabent, azonnal arra gondoltam, hogy ez a másik kópé bizonyosan bepislogott egy párszor hozzánk.

Alaposan felsült! Bizony a rabság gonosz érzete még csokolódási kedvemet sem engedte felülkerekedni. Ártatlanságom biztos tudatában hát jót nevettem markomba.

Ezután már türhetőbbnek tartottam helyzetemet; kezdtem beletörődni sorsomba, mihez nagyban hozzájárult Jókai »Tengerszemű hölgye« melyet feleségem hozott be számomra, hogy ne legyek épen hölgy nélkül. Élvezettel kezdtem el olvasni ezt az aranyos regényt.

Egyszerre csak, úgy hét óra tájban, kulcs fordul a zárban. Rám zárták az ajtót. Ezt is meg kellett hát érnem? Soha, de soha sem történt még ilyesmi velem! Mig az ajtó rám zárva nem volt, csak azt képzeltem, hogy el vagyok különítve a világtól, de most már egyenesen a világűrbe kilökve éreztem magamat. Ott forogtam egyedül eszeveszett gyorsasággal, akár csak egy álló csillag. Nem tudom, kiválasztott-e valaki, de annyit sejtek, hogy ha igen, nagyon rossz izlése volt.

Végre megnyugodtam s elővettem újból tengerszemű hölgyemet; olvastam tovább s csak féltiz órákor tértem pihenőre, elfuván a lámpát. A setéségben megnépesült szobám. Képzetelem sorba ágyamhoz vonta szeretteimet s jó barátaimat. Mindnyájan enyelegtek velem, némelyik még vicczelt is tehetetlenségemen, de valamennyi azzal vigasztalt, hogy majd csak elmúlik ez a négy kis nap. Mondhatom igen nehezen nyomott el az álom, de azután igen jól aludtam s reggel csak a kulcs zöreje ébresztett fel. Azon tudat, hogy ismét nyitva van ajtó, szinte jóltevőleg hatott rám. Ezt azért is konstátálom, mert magam is különösnek találom, hogy mikor az ember továbbra is fogoly marad, mégis már egy kulcsfordításra is szabadabbnak érzi magát. Psychologusok, ezt fejtsétek meg! Kéjtelmesen heverésztem tovább, egészen hét óráig. Ekkor felkeltem.

Alig öltöztem fel s még szobám sem volt rendbe hozva, mikor a nagytiszteletű ur benyitott hozzám. Kissé meglepődött, egy idegent találva abban a szobában, hol az ő imakönyvei őriztetnek. Csakhamar megismerkedtünk és ő azonnal jogot formált ahoz, hogy gyanakvóan fürkésze lelkiismeretem tisztaságát. Valószínűleg annak romlatlanságáról győződött meg, mert meghitt az általa nyomban megtartandó istentisztelethez. Örömmel fogadtam a meghívást s nem is bántam meg, mert egy valóban szép és a rabok lelki-világához mért szent beszédben gyönyörködhettem.

A mindenféle hűnök képviselői vallási áhitattal énekeltek, majd pedig hallgatták az Ur szolgájának tanítását. Ha daróc-ruha nem lett volna rajtuk, eszembe sem jut, hol vagyok. Mert a vallási ihlet minden arcot megszelidít s ilyen alkalommal még a legelvetemültebb gonosztevő tekintete is alázatossá, barátságossá válik. Mi volna ez más, mint a vallásnak földöntúli hatalma? A vad visszariasztó tekintet elmosódik s helyet ad a magábaszállás, a megbánás és Istenhez térés magasztos kifejezésének. Ha valami javít ez elvetemült lelkek erkölcsi érzületén, ha felébred bennük a jó iránti érzék és erős elhatározás kél fel bennük multjokkal szakítani, úgy erre az impulsust

első sorban bizonyosan a vallás adja meg. Így kétségbevonhatlanul a legnagyobb emberbaráti kötelességet Istennek azon szolgálai teljesítik, kik e szerencsétlenek lelki világát veszik gondozás alá.

Mit irjak még? Ismétlésekbe bocsátkozni nem szeretek. Egyik nap elmúlt a másik után s én végre kiszabadultam.

A fogházban példás rendet, humánus bánásmódot és a legnagyobb tisztaságot tapasztaltam. Dicséret és köszönet érte azoknak, a kiket illet!

Egyébként a jó bánásmódra egy kicsit magam is rászolgáltam, mert elbocsátó igazolványomban a magaviseletből »jó« osztályzatot nyertem. Kaphattam volna »jeleset« is, de ezt a kalkulust bizonyosan az ördögsugalta megvesztegetési kísérleteim ronghatták le.

Egy arczkép előtt.

1.

*Én nem tudom, mi köt hozzád,
Mért nézlek el némán, hosszan,
Mért felejttem lelkem rajtad,
Mint mikor még álmodoztam,
Mért szakad föl, mért tolul rám
Valamennyi régi emlék,
Mért nem bírok válni tőled,
Mintha most is rabod lennék...*

*Én nem tudom, mi köt hozzád,
Míg vagyok én, mi vagy nekem,
Csak azt tudom, más vagyok már,
Nem az, a ki voltam régen;
Szép napjaim muladoznak,
Szürke élet árnya főd bé,
Az a régi, bohó fiu,
A te fiud: nincsen többé...*

*Hiába is hívnád vissza:
Elvitték a futó évek,
Én maradtam itt helyette,
S mit én mondok, más az ének...
Kikelettől, ifjuságtól
Ide s tova el kell válnom,
S bucsúszóul, ébresztőül
Összeomlik minden álmom...*

*Jól van ez így... belenyugszom, —
De ha a te képed nézem,
Ugy sejtem: ez álomvilág
Még sem omlik el egészen!
Én nem tudom, honnan sejtem,
Lelkem erre nem ad választ,
Csak azt érzem, bennünket már
Soha senki el nem választ:*

*Te voltál az első csillag,
Te voltál az első álom,
Szívem első ébredése,
Te az első ideálom,
Te, ki első szerelemre,
Első lánggra lobbantottál,
— A mi álmunk ott ér véget
Sirhalmomnál... sirhalmomnál...*

II.

Megvallanom, hogy már csak emlék,
Mi együvé fűz bennünket még
S csillagja nem vagy életemnek,
Megvallanom, hogy nem szeretlek,
Hogy soh'sem léssz a feleségem:
Nincs ebbe bűn, nincs hűtlenség sem.

Míg szerettelek, — más világ volt:
Szívünk bódulva, lázba' lángolt,
Nem tudta még, hogy mi az élet,
Hogy mily kevés az, mit remélhet,
Hogy elhullnak az első rózsák,
Hogy az ábránd még — nem valóság...

Ma tudjuk már, hogy gondoltuk csak
Egymást örökre csillagunknak,
Még akkor is, ha a sir elfed,
Csak gondoltunk: örök szerelmet,
Ma tudjuk már, bármint is fájjon,
Hogy az álom marad csak — álom...

III.

Ne bántson az, hogy már nem szeretlek
S megmondom ezt nyíltan, hozzádszólva;
Örvendj csak te még a kikeletnek,
Mintha köztünk mi sem történt volna.

Ne gondoldj rám s meglásd, rendre, szépen
Az emlékek mind-mind elpihennek,
Hagyd csak őket szived legmélyében,
Ne riaszd föl! — élj te a jelennek!

Szép vagy, jó vagy: találsz még olyanra,
Kit szerethetsz, ki szeret majd téged,
S napok, évek boldogan suhanva
Feledtetnek bűt, bajt, síri véget...

De ha mégis szebb viszonyt nem lelnél
Ama régi, első szerelemnél,
Ha az üdvért tünnél, esdekelnél
S mégis... mégis boldogtalan lennél:

Térj meg oda, hol nincsenek árnyak,
De van balzsam, bármint is véreznél,
Hagyd a jelent: mult, álom rád várnak
Éleszd őket, gyógyulj, emlékezzél!...

IV.

A multkor kérted, mint folyik a dolgom?
— Remények nélkül, bús poéta-módon.
Dalt-dalra mondok, szerelemre vágyom,
S nincs ki megértsen ezen a világon,
Keresek valakit, de nem találok,
Ki hü maradjon, nincsen ideáлом...

Volt kettő is már a szép idők óta,
Mióta rólad hallgatott a nóta:
Az egyik komoly, hallgatag leány volt,
Ki csalni nem tud s mutatta, hogy lángolt,
Pedig csak játszott, mintha bábja lennék,
Másik nem tudta, mi a szerelem még,

Mi az a kincs, mit semmi föl nem érhet,
Mi nélkül nincs üdv s nem élet az élet, —
Meddön lángoltam s hogy a tűz ne égjen:
Hamuba fojtá erőm, büszkeségem,
Kétszer szerettem, kétszer megcsalódtam,
S most úgy bolyongok magamra-hagyottan...

V.

Hallom, az ismerősök mondják,
Hogy szomorú vagy mostanában...
Én aztán hozzágondolom:
Olyan lehetsz, mint egykoron
A megénekelte gyászruhában...

Mindössze az lehet különbség:
Hogy most lelked jár feketébe,
S a forró szívü dalnokot,
Ki rólad annyit álmodott,
Az élet mellőled eltépte.

De így is még, e messze földről
Mégkérdem: szép leány, mi bánthat?
S míg hosszan tünődöm ezen,
Lassanként én is vérezem
S rajtam is ott ül már a bánat.

Szeretnélek megvigasztalni:
De a szavakat elfeledtem,
Érzem, hogy lelked mint zokog
Hogy nem vagyunk mi boldogok,
Hogy árvák vagyunk mindaketten...

Kun Béla.

A váratlan megoldás

Novella. Irta: Mrs. Newman.

Fordította: Fluek Jolán.

(Folytatás.)

— Megteszem, — válaszolta Gladys, miután elgondolta, hogy anyjának úgy sem lesz reá egyhamar szüksége, mert a beteg a fájdalomcsillapító orvosság hatása ajatt rendszerint két-három órát aludt egy folytában.

Az asszony gyors mozdulattal Gladysre dobta köpenyét, fejére tette kalapját s kezébe nyomva utitáskáját, mondá:

— Így ni, tartsa kérem még ezt is, annál inkább elhiszik, hogy én vagyok, de mégis várjon csak, elébb kiveszek belőle valamit, ezzel kinyitotta a táskát s egy tarka zsebkendőbe kötött csomagot vett ki belőle. — No most már rendben vagyunk, — mondá nevetve,

Ekkor ismét lépéseket hallottak, vagy legalább véltek hallani. Gladys gyöngéden megfogta az idegen nő kezét s a kerten és gyümölcsösön keresztül a kis ajtóig vezette, melyen át a gesztenye fasorba lehetett jutni. Innen már látható lett a földeken át kanyargó keskeny ösvény is.

— Haladjon folyton ezen az ösvényen, míg egy majorhoz ér, azután forduljon jobbra s hamarosan az állomáson lesz.

— Köszönöm kisasszony, jóságát soha sem fogom elfelejteni, kegyed életemet mentette meg.

— S ha tul lesz minden veszélyen, elmondhatom történetét?

— Akár az egész világnak.

— De írjon ám, ha nővérét feltalálta, sorsa nagyon érdekelt.

— Oh igen, mindenesetre — válaszolá az asszony s óvatos gyors léptekkel osont tova a keskeny ösvényen.

— Egy valóságos igazi kaland — gondolta magában Gladys amint a gyümölcsösön és kerten át a házfélé tartott. — Igen, ilyenre volt nekem szükségem, minő nagyszerű véletlen! Ilyet én soha ki nem gondoltam volna. Micsoda hősnő, az én hősnőim csak gyenge árnyak, mozgó bábok ehhez képest. És tetőtől talpig igazi uri nő. Kár, hogy történetében semmi szerelem sem fordul elő, no de ezt még valahogy kieszelem, a regényes fordulatokat képzelő tehetségemre bízom, hadd jusson annak is szerepe — tette hozzá mosolyogva, a mint a virágágyak között le s fel sétálgatott.

Egyszerre csak észrevette, hogy figyelnek reá, a kapu rácsán keresztül néhány villogó szempár leselkedik be s halk suttogó hangok ütötték meg fülét. A kívül levők valami felett hosszasan tanakodtak.

Igen, nem csalódott az imént, most tisztán felismerte Hartland doktor hangját.

— Ne csengessünk, — mondá az orvos, — kerüljünk minden zajt, itt egy nagy beteg lakik.

A fiatal leány megfélekedve magáról a kapu felé ment s kíváncsian szemlélgette a tanakodó csoportot.

— Nyissa ki a kaput, — szólalt meg az egyik Gladys felé fordulva. — Mi nem akarjuk haszontalan csengetéssel megzavarni a ház lakóinak éjjeli nyugalomát, de tudja meg, hogy elszánt férfiak vagyunk, előlünk nem lehet megszökni.

Gladys szóltan s mozdulatlan állt helyén, ajkán diadalmas mosoly vonult el, észrevette, hogy ő a helyzet ura.

— Minő drámai bonyodalom! — gondolta magában. Igen, annak így kell lenni, pompás regénytárgy.

S ártatlanságában, vagy inkább abban való elbizakodottságában, hogy a bezárt kapun át senki sem jöhet be, bátran nézett a kívül állókra s alakját teljesen megvilágította a hold kékes sugára. De a következő pillanatban rémülten sikoltott fel.

Egy fiatal ember macska ügyességgel mászta át a rácsot és a következő pillanatban már a kertben termett, a zárban levő kulcsot megfordítva, kinyitotta a kaput s bebocsátotta rajta a többieket.

Gladys erre egy cseppet sem volt elkészülve, megijedt s szíve hangosan dobogott, futva iparkodott menekülni a ház felé, de hirtelenében egy erős kéz megragadta karját s a leány rabul esett.

É közben megkondult, mint egy csufolódón a falu harangja.

— Valóban nincs szerencsém — mondá Gladys, észébe jutván, hogy az üldözőket még vagy egy fél óráig jó lesz ámitani, mert a szegény üldözött messze lehet még az állomástól.

— Megvan uraim, ez ő! — kiáltá egy asszony, — akkor is ez a ruha volt rajta, mikor a házba láttam bemenni! Oh haszontalan teremtés, szégyelje magát!

(Folyt köv.)

A „Jeges Medve“.

— Elbeszélés. —

Írta: KÖNYVES TÓTH KÁLMÁN.

(Vége)

— A tisztelendő ur szívemre kötötte, hogy egy ideig hallgassak, majd eljön annak is az ideje, mikor minden kivilágosodik — rebegte Mária — s nekem engedelmeskednem kellett, de Istenem, mi baja lehet anyámnak, úgy szeretném már látni, én fölmegegyek hozzá, hogy szívemhez szorítsam, hiszen olyan régen nem láttam.

— Csitt, csitt, gyermekem, — intette őt a Jeges Medve s úgy érezte e közben, mintha abban a jég-hideg szívből valami megmozdult volna, — emlékezzék vissza csak, mit mondott Ernő, mindjárt meglesz a kívánsága, csak várjunk türelmesen.

Mari szeméből hullottak a könnyek, a gyermeki szeretet gyémántkövei, Pálma is együtt érzett a jó nevelőnővel, ámbár nem tudta teljesen felfogni az eseményeket, de látva Mari könnyeit, ő már zokogni kezdett odaborulva apja keblére. Az öreg ur meg azért sirt, mert ő nagyon is értette az eseményeket. Oh! hogyan is lehetett ő, a vagyonos kereskedő olyan jégszívű, hogy most már ezt a szegény asszonyt hajtotta a romlás örvényéhez. Csak meggyógyítaná az Isten, helyrehozná elkövetett hibáját. Vegyült ebbe is részéről valami önzés. Attól félt ugyanis, hogyha Mari árván marad s talán őt okolja anyja esetleges haláláért, nem marad a házában s az ő Pálmája annyira hozzá szokott Marihoz, hogy nélküle talán élni sem volna kedve. Olyan szeszélyesek a kis lányok.

Ernő megjelent a verandán s intett a kis társaságnak, hogy lassan jöjjenek fel a lépcsőn. A Jeges Medve mintha báránnyá változott volna, lábujhegyen, lélekzetét is visszafojtva haladt föl, kezén fogva Pálmát utánuk Mária, zsebkendőjét tartva szájához, hogy visszafojtsa a kitörő zokogást. Ernő lassan odasugta apjának:

— Apám, az ég nevére kérem, vegyen úgy mindent, mintha maga intézte volna.

— Jó, jó, nem bánom — viszonzá az öreg ur, a mint a félig lefüggönyözött szobába léptek. A néni ott ült pongyolában egy hintaszéken. Sápadt volt ugyan, de arcán a lélek nyugalma tükröződött vissza. Szemeiben a szokatlan vidámság tüze lobogott. Színtelen ajkain szelid mosoly ült. Kitérte karjait s először is leányát halmozta el csókjaival, majd sógora felé nyújtotta kezeit s bensőségtől áthatott hangon kezdte:

— Köszönöm, kedves sógor, hogy ezt az édes meglepetést szerezte számomra. Ennél biztosabb gyógyszert nem ajánlhatott volna nekem senkisé. Erzem, hogy most már mielőbb helyre áll megrendült egészségem. Bocsásson meg, ha szomorú napjaimban önről másként vélekedtem, bizonyosan valami félreértés gördült a mi utunkba. Ezt a követ Ernő s különösen ön elmozdították. Ha az üdvözültek onnan felülről a mi kicsiny világunkban beláthatnak, milyen boldog lehet most az én Bélám, itt látva bennünket.

A Jeges Medve csak bólintgatta fejét, csak törölte szemeit s aztán a mint a jó asszony felé terjesztette ki karjait, oly gyöngéden csókolták meg egymást, mintha a legjobb testvérek lettek volna.

— Hát mi, Mariska, — szólott vidáman Ernő, — ne peccsételjük meg a rokonságot, most látlak először

de annyi szépet és jót hallottam felőled, hogy alig vártam ezt a találkozást. — S az unokatestvérek átölelték egymást.

Minő változás néhány percz alatt. Romok fölött új világot teremt a szeretet. A Jeges Medvét átvarázsolta igazi nemes, jólelkű emberré. Rá nem ösmert volna magára. A pénz kárhozatos ígérete megtört. El is határozták a közös tanácsban, hogy a Jeges Medve czimtablát megégetik s helyét egy tündér foglalja el, a mint a bőség szarujából önti a virágot, gyümölcsöt, ruhát s mindent, a mi jó. De főleg Palma örült, midőn megtudta, hogy Mari ezentul mindig mellettük marad s mint közeli rokonát tegezheti is s a jó öreg néni a házra ügyel.

Ez a kis Palma most tölti be a tizenharmadik évét s hogy ez a történet nem mese, de legnagyobb részben valóság, azt azzal igazolom, hogy maga Palma kért föl engem arra, hogy az ő nénikéje történetét a Lányok lapjába írjam meg, s én ki már régóta hallgatók, részántam magamat e munkára, remélve, hogy kedves leányaim magok is gyönyörködve olvassák el azt, a mit én lellem gyönyörűségével irtam le.

Csak azt kell még megemlítenem, hogy Sonenthal ur még a hét utolsó napján megkapta hiány nélkül a kölcsönzött összeget. A régi iskolapajtás is a maga 200 frtját, holott váltig szabadkozott hogy ő nem azért irt, ráér még ő várakozni. De ennek a 200 frtnak története van. Mikor ugyanis az öreg ur kérdezte, hát az mire kellett, Ernő elővette a Mérnök és Építészek Közlönyét, rámutatott egy kék irónnal jelzett cikkre, melynek fejezete így hangzott: *„Egy műegyetemi tanuló találmánya.* Orómmal értesítjük szakársainkat, hogy Kiss Ernő műegyetemi növendék oly szerkezetű csavart talált föl, mely a súlyos terhek felhuzását jelentékenyen megkönnyíti s a lezuhanást lehetlenné teszi. Az elmés szerkezetű gépre szabadalmat váltott. Üdvözöljük ifju kartársunkat.

— Tehát lássa kedves apám, ez csak befektetett tőke volt, a mi busásan kamatoz, — mosolygott Ernő s felmutatta egy bécsi gyáros levelét, ki a szabadalomért jelentékeny összeget ajánlott.

— De, — folytatá aztán, — nem adjuk el idegenbe, nálunk Magyarországon is megvan annak a jövője, innen is kivándorolhat külföldre.

Apja könnyezve ölelte át derék fiát.

— Szép, szép az a te találmányod édes fiam, — de szászorta nemesebb cselekedet részéről az, hogy szegény apád szívéből kiűzted a Jeges Medvét. Jóvá, nemessé tettél tudtomon és akaratomon kívül.

Az egész család néhány nap mulva együtt ment haza M...re és minő más élet volt ott azután. A gazdag kereskedő most volt igazán gazdag. Elhívatta a festőt, hogy a Jeges Medve helyett czimtablájára más képet fessen s ma ez olvasható: Vegyes kereskedés a Bőség Szarujához. A Jeges Medve megbukott, elküldték talán Szibériába, hogy ott aludjék jégszikla barlangjában.

Ugy halljuk, hogy Ernő nőül veszi unokatestvérét, Máriát. Meg is érdemlik egymást. Palma pedig szászorta jobban szereti azóta apját.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET, IRODALOM.

Ocskay brigadéros.*

A mult hét legnagyobb irodalmi sensatiója a Magyarország támadása volt Herczeg Ocskay brigadéros ellen. — Ez a támadás a dolog természetéből kifolyólag megmaradt volna a megengedett — ám kissé szokatlan irányu — hírlapi kritikák körében, ha a függetlenségi és negyvennyolczas pártiak oly oszlopos tagjai, mint Thaly Kálmán, urbi et orbi hirdették, — clubokban, a házban és hírlapokban a legvehemensből előadott hozzájárulásokkal azt oly eseményé fel nem növelik, mely a hírlapi kritika határain messze túlnöve, csaknem politikai tüntetés színezetét vette magára.

Előre bocsájtjuk, hogy semmiképpen sem tudunk egyetérteni a képviselő urak felháborodásával akkor, mikor a darabban Rákóczyról egyáltalában semmiféle diffamáló megjegyzés nem foglaltatik, ő maga a darabban nem szerepel, sőt a legutolsó szereplő is csak a legnagyobb tisztelet, nem ritkán rajongás hangján beszél róla; — valamint nem tudjuk ezt a felháborodást osztani akkor sem, mikor a Rákóczy Trencsén melletti főhadiszállásán szereplő „allonge parókás” kamarás a minden időben feltalálható kétkulacos Pyber vikárius és a hatalmi gőgjétől és fontosságának tultengett érzésétől megvakított Ozoróczy hoptester Ocskayval egy olyan jelenetet insceniroznak, mely a bonyodalom szálainak átértéséhez, valamint az Ocskay vezetés lépésének indokolásához ugyan kiválólag alkalmas és markans. sőt az Ocskay lépésének kulcsát tartalmazván, magában foglalja a Rákóczy általunk méltatlannak talált elfogadási parancsának a magyarázatát is, mely azonban Rákóczyra semmi árnyat nem vet, miután ő az előzményekben, nesciens — jóhiszeműleg jár el, sőt a maga szempontjából a leghelyesebben, midőn tehát a darabban, — mint Rákóczy gloriifikációját, s azon kornak mythologai magasságu és felfogásu előadását — nem látunk, de sőt ellenkezőleg a magyar vezérek torzsalkodásának, a Rákóczy udvaroncainak, tehát a történelmi igazságoknak hü rajzát, valamint Ocskay ugynevezett árulásának lélektani indokolását, a drámai összeütközésnek Ocskay nyers és faragatlan, de nemes indulatoktól buzogó kedélyében való alapozását oly mesteri módon látjuk keresztül vive, hogy a lelkesedés és elfragadtatás, nem pedig gáncs és megszólas hangján kell arról megemlékeznünk.

Ezek előrebocsájtása — vagyis annak jelzése — után azonban, hogy a nagy felháborodás oka, a *Rákóczy lealacsonyítása* nem egyéb insinuationál, sőt a legjobb esetben is nem egyéb elfogultságból eredő rövidlátásnál, a leghatározottabban tiltakozunk kell az ellen, hogy a szabad sajtó és gondolatszabadság korában tisztán irodalmi értékű és irányu művek ily módon kritizáltassanak meg. A kritika, mint anélkül is legnagyobbbrszét egyéni benyomásokból származó vélemény, mely azonban a tekintély prerogatioival és allűrjeivel ékeskedik, az elfogultlanságnak és iránvadóságnak ismérveit csak akkor vindikálhatja magának, ha minden mellékletekintetektől menten itél, s ha ez az itélete azon körben mozog, melyet neki a mű irányu kijelöl; — nem itélhetünk tehát egy költői mű felett történelmi szempontból, vagy megfordítva — ámbár a szerző a történelmi költészetben a történelmi valószínűsége — *nem hiúságra* — sulyt helyezni kötelezett, nem ugyan a történelem, hanem éppen a mű élvezhetésének szempontjából, de éppen amely történelmi valószínűség darabunkban eminentex dominál. Tiltakozunk az ellen, hogy az írói működés irányu vagy tárgya politikai felekezetek privilegiuma legyen, tiltakozunk az ellen, hogy az írói működés bármiféle tekintetben politikai bírálat tárgyát képezze, a leghatározottabban tiltakozunk azonban mindezek után az ellen, hogy a kritika olyan kényelmes alpra helyezkedjék, honnan nyilait egy nemzet erkölcsi erejébe mártott élel lövöldözheti, mint az történt éppen ebben az esetben, hol az egész nemzet dicsőségét képező Rákóczy-kor védelmezői közé állt be a kritika akkor, mikor azt senki kissebbíteni nem próbálta, sőt egy legenda magaslatán álló művel járult annak dicsőítéséhez — s itt fekszik a kérdés sarkpontja — egy kormánypárti képviselő. Dr. Vattay Gábor.

* Jövő alkalommal foglalkozunk e cikkelyvel, melylyel nem értünk mindenben egyet. (Szerkesztő.)

A legjobb gyártmányú

zongora és pianinó

jutányos áron kapható,
javításokat és hangolásokat
mértékelt díj mellett eszközöl

Szendró Sándor

DEBRECZEN,
Sz.-Anna-uteza 3.

HETI HIREK.

— **Kalocsa Róza halála.** A debreczeni ev. ref. felsőbb leánynevelő intézet érdemekben gazdag igazgatónöje, a széles körben ismert, a tanítás és nevelés terén nagyrabecsült *Kalocsa Róza* a boldog feltámadás reménye alatt hosszú szenvedés után meghalt. Teme-tésén ott láttuk városunk színe-javát. Kihült por-hüvelye felett az aranyshajú *Könyves Tóth Kálmán* mondott gyászbeszédet, méltatva azon elévülhetetlen érdemeket, melyeket a megboldogult a nőnevelés terén szerzett. *Kalocsa Róza* irodalmi terén is szép névvel bírt. Írt nevelésügyi munkákat, elbeszéléseket és kritikai dolgozatokat. Önálló művei ezek: *Válogatott elbeszélések az ifjuság számára.* — *Nagymama regéi.* — *Szorgalom jutalma.* — *Illem könyve.* — *Tündérbkert.* — *Igaz történetek és mesék.* — *Mondafüzér.* — *Ezer-egy éjszaka.* — *Plötz francia nyelvtana.* — *Obhli-dat féle volapük nyelvtan.* — *Irálytan leányok számára.* — *Magyar nyelvtan.* — *Családi boldogság.* — A régi időkben sok szép dolgot írt a *Hölgyfutárban*, *Emília Családi Kör*-ében, a *Fővárosi Lapok*-ban s a *Koszoru-ban*. Egyidőben szerkesztője volt a *Leányvilág*-nak is, melyből hat évfolyam jelent meg. Nagymiveltségű nő volt, telve szívjósággal és emlékezete bizonyára sokáig fennmarad azok lelkében, kik őt közelebbről ismerték. Nyugodjék békével.

— **Világításunk.** A közvilágításnak házi kezelésbe tör-tént átvétele sok ellenzőre talált. Sokan aggódva néztek a házi kezelés elé, aggodalmuk azonban el fog oszlani, mert olyan reformokról értesülünk, melyek jobba teszik világításunkat. Nem-sokára ugyanis leszedik a falakról a lámpákat s *Auer* égőkkel szerelve fel azokat, kihelyezik az utcákra. A mint ez a kétség-kivül nagy és költséges munka elkészül, nyomban hozzáfognak azon utcák lámpákkal való felszereléséhez, melyeken eddig nem volt világosság.

— **A kulturtanácsos ügykörének ideiglenes beosz-tása.** *Roncsik Lajos* kulturtanácsosnak főszámvevővé történt kine-veztetése folytán, a kulturtanácsosi teendőket, addig is, míg ezen hely be lesz töltve, a tanács megosztotta a tanács tagjai közt.

— **A lelenczház egyesület alakuló gyűlése.** A gyermekvédő egyesülettel kapcsolatos lelenczház egyesület f. hó 17-ikén megalakult. Az alakuló gyűlést *Degenfeld József* gróf, főispán vezette, megnyitójában szeretettel rajzolva azon magasztos célt, melynek elérése az alakuló lelenczház feladata lesz. A gyűlés lelkesedéssel fogadta a főispán szavait s nyomban megalakította a tisztkart és választmányt. Elnökök lettek: *Degenfeld József* gróf és *Váradai Szabó Jánosné* urnő; alelnökök: *Simonffy Imre* kir. tanácsos, polgármester, *Szabó Kálmán* kereskedelmi és ipar-kamarai elnök, *Varga Ferenczné*, *Dalmy Teréz* és *dr. Balkányi Miklós* urnők; titkár: *Szabó Kálmán*; ügyész: *dr. Magoss György*; pénztárnok: *Berzöffy Vincze*; ellenőr: *Roncsik Lajos*. Ezen kívül választot-tak még hatvan választmányi tagot. Az alakuló gyűlés elhatározta, hogy a pénzügyminiszter engedélyével sorsjátékot rendez a nyár folyamán az egyesület javára.

Kitüntetés. A pápa *Mayer Antal* áldozópapot és nagy-váradai szentszéki jegyzőt *Schlauch Lőrincz* dr. bíboros püspök előterjesztésére pápai káplánná nevezte ki. A kitüntetett fiatal pap *Mayer Antal* nyugalmazott postafőnök fia.

— **Péchy Tibor felolvasása.** *Péchy Tibor*, ki hosszú időn keresztül a burok között lakott s résztvett e parányi nép dicső-séges harczaiban f. hó 28-ikán felolvasást tart a városháza nagy-termében az *ingyen kenyér* javára. A felolvasás iránt városszerte nagy az érdeklődés, mit fokoz a felolvasó nemes szívének ama szándéka, hogy a felolvasása jövedelmét az éhezők javára kívánja fordítani.

— **Hymen.** *Dr. Öreg Béla* szatmári albiró, fő-iskolánk tudós tanárának *dr. Öreg Jánosnak* fia elje-gyezte Budapestről *Kugler Rózsa* kisasszonyt.

— **Tárcza Milánról.** A szerb exkirályról egyik barátja, *Sternberg Béla* gróf tárczát írt egy bécsi lapban. Érdekesen jel-lemzi a jobb sorsra érdemes fejedelmet, ki sok szép lelki tulaj-donságot egyesített magában. Ő is azt mondja, hogy *Natalia* volt *Milán* végzete s mikor *Sándor király* *Draga Masinat* elje-gyezte így szólt: *Voyer, c'est encore ma femme, qui est la cause.* A tárczairó elmondja, hogy *Milán* egy olyan tartalmu levelet írt fiának, hogy más ember fia az ilyen levél elolvasása után főbe lövi magát, *Sándor* azonban ezt nem tette, hanem nőül vette *Natalia* udvarhölgyét s egyesülve anyjával elkerülték a szerencsétlen exkirály halálos ágyát.

— **Képviselőjelölés Debreczenben.** Ily czim alatt a D. U. egy újdonságot írt, melyről azonban a *szabadelvípárt*, mint ilyen nem tud semmit. Maga a nevezett újság is siet most kijelenteni, hogy az a bizonyos jelölés csakis egy *baráti kör* magánbeszélgetése volt. Mivel azonban a képviselőválasztásoktól már nem sok idő választ el bennünket legközelebbi hozzászólunk ezen kérdéshez, előbb azonban bevárjuk az egyedül illetékes fórumnak a *szabadelvípárt* vezetőségének határozatát.

TARTALOM: Nőnevelés. — Tavasz fagy: *Morvay Zoltán.* — A tudós szerelme: *P. Gy.* — A fogházban: *Járosy Lajos.* — Egy arckép előtt: *Kun Béla.* — A váratlan megoldás: *Fluck Jolán.* — A Jeges Medve: *Könyves Tóth Kálmán.* — Színház, művészet, irodalom. — Heti hírek.

NYOMTATTA A CSOKONAI-NYOMDA DEBRECZENBEN.

LEGNAGYOBBI ÉS LEGJÓBBI HIRNEVÜ ÓRAÉPÍTŐ

BRAUSWETTER JÁNOS

ALAPÍTVA SZEGEDEN 1847

CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMETER ÉS MUÓRAS FOLTALÓJA A REMONTÓIR INGAÓRÁKNAK STB. STB. JAVÍTÁSOK 5-ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT

ÓRAK ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLASSAL
KÉSZPÉNZÉRT, VALAMINT,
RÉSZLETFIZETÉSRE

KEPES ARJEGYZEK INGYEN